

NIEKTORÉ OTÁZKY TÝKAJUCE SA NUTNOSTI REORGANIZÁCIE VELENIA V TYLU

Plukovník Dzúr-Uličný Martin

Súbežne ako vznikali a rozvíjali sa armády, vznikali a rozvíjali sa i ich tylu. Z histórie je známe, že v mnohých vojnách výsledky ovplyvňoval alebo aj o výsledkoch rozhodoval tyl (porážka Napoleona v Rusku 1812 roku, rusko-japonská vojna 1903—1904).

Na začiatku Veľkej vlasteneckej vojny mal tyl Sovietskej armády značný podiel na počiatočných neúspechoch Sovietskej armády. S takou organizáciou tylu nebolo možné pokračovať vo vojne bez toho, aby to nenieslo vážne následky. Preto v priebehu vojny ÚV KSSS, vláda a vrchné velenie podrobili revízii organizáciu tylu Sovietskej armády, oddelili tyl od vševojskového štábu, velenie tylu podriadili novej funkcii — náčelníkovi tylu, ktorého postavili na roveň zástupcu veliteľa (náčelníka štábu). Túto pôsobnosť má i dnes náčelník tylu na všetkých stupňoch v Sovietskej armáde. Má stejné organizačné zaradenie ako náčelník štábu. V priebehu Veľkej vlasteneckej vojny bol podriadený náčelníkovi tylu celý rad služieb: proviantná, intendantná, zásobovania PHM, finančná, ubytovacia, železničnej prepravy, zdravotnícka, automobilná, koristná, veterinárna a silničná služba. Zmeny v podriadenosti boli prevádzané v priebehu vojny. Takto organizovaný tyl sa osvedčil a mal značný podiel na celkovom výsledku vojny.

Tyl československej armády sa zpočiatku organizoval rovnako tak, ako bol organizovaný tyl Sovietskej armády ku koncu 2. svetovej vojny.

Po vojne i v Sovietskej armáde sa jednotlivé služby začali postupne osamostatňovať. Tak z podriadenosti náčelníka tylu boli vyčlenené postupne finančná služba, služba železničnej prepravy a automobilná služba. Podľa tohto vzoru boli prevádzané zmeny i v našej armáde.

Pre nás, vševojskových tylových pracovníkov, osamostatnenie jednotlivých služieb bolo by výhodné, lebo takéto okliesnenie tylu nieslo by zo sebou menej odpovednosti a starosti pri riešení otázok mierového zabezpečenia vojsk. Pozerali sme sa a pozeráme sa s obavami do budúcnosti. Tieto samostatné služby sú nekonkrétne zamerané na všestrannú prípravu v poľných podmienkach, velitelia so svojimi štábmí nestačia riadiť a kontrolovať ich vševojskovú a tylovú prípravu. Tieto služby sa izolovali od tylu, čo môže viesť k nedozierným následkom. Osamostatnenie jednotlivých služieb nesie pre tieto služby rad výhod. Sú menej kontrolované vo svojej činnosti, jedajú priamo s veliteľom, dosiahli lepšieho ohodnotenia v organizačných tabuľkách. Po odlúčení niektorých složíek od tylu, došlo i k ich značnému početnému narastaniu (automobilná, stavebne ubytovacia, finančná služba). Za mnohé nedostatky nemajú sa komu zodpovedať, lebo sa vôbec o nedostatkoch nevie. Tieto dôvody ako aj to, že náčelníci tylu majú čoraz menší vplyv u svojich veliteľov a teda i menšie možnosti presadzovať u nich rôzne otázky či už opodstatnené, alebo menej opodstatnené, sú príčinou toho, že ďalšie služby prejavujú tendenciu k osamostatneniu. Teraz sa to konkrétne týka zdravotníckej služby.

Pokladám toto trieštenie a okliesňovanie tylu za nezdravé, pretože si vynúti na začiatku vojny veľké organizačné zmeny, čo môže viesť k zvlášť ťažkým dôsledkom.

Pod tylom rozumieme všetky riadiace orgány, zväzky, útvary, ústavy a zariadenia, ktoré slúžia k materiálnemu, technickému a zdravotníckemu zabezpečeniu nepretržitej činnosti vojsk a podmieňujú ich úspešnú činnosť. Správna organizácia a nepretržitá činnosť tylu zabezpečuje bojaschopnosť vojsk a zväčšuje dobu trvania ich bojovej alebo operačnej činnosti.

Ak vychádzame z tejto definície tylu, nemôže byť sporu o tom, či tá, alebo iná služba je „tylová“, a nemôže byť rozhodujúce ani to, či jej činnosť je bližšia k bojovej činnosti vojsk alebo viacmenej vzdialená v tylu. Keby sme súhlasili s názormi niektorých funkcionárov, napr. automobilnej alebo zdravotníckej služby, že oni vo väčšine prípadov pôsobia priamo v blízkosti vojsk, v takom prípade by s takýmto názorom v prvom rade mali prísť funkcionári proviantnej služby, lebo títo denne aj tri razy zásobujú každého vojaka stravou. Rôzne zdôvodňovanie osamostatnenia sa tej alebo onej služby nie je vždy opodstatnené. V prvom rade ide o služby, ktoré obsluhujú vojská a nie veliteľov druhov vojsk, ktorí priamo riadia bojovú činnosť vojskových útvarov.

Všetky zložky s ich podriadenými tylovými zväzkami, útvarmi, ústavami a zariadeniami, slúžiace materiálnej, technickej a zdravotníckej obsluhu vojsk, sú tylovými zložkami, tylovými službami, bez rozdielu ich podriadenosti, či sa im takéto nazvanie páči, alebo nie.

Bolo by správne na stupni zväzku sústrediť všetky tylové služby pod jedno velenie. Nieslo by to za sebou celý rad výhod, ako napr.: veliteľ by sa mohol venovať viac svojim hlavným úkolom a o celkovom stave tylu by ho informoval jeden funkcionár, ktorý by mu bol úplne zodpovedný za stav tylu. Spojenie napr. celého radu dielí, v jednej divízii dielne, by snížilo počty tylu, bolo by možné zaručiť vyššiu produktivitu práce, napr. tank alebo špeciálny automobil by nemusel prechádzať opravou niekoľkými rôznorodými dielňami (delostreleckou, tankovou, spojovacou, automobilnou apod.), menej by bolo potrebné špeciálnych strojových zariadení. Lepšie by bolo možné organizovať ochranu a obranu, správnejšie by bolo možné organizovať dopravu materiálu s efektívnejším využitím dopravných prostriedkov apod. Pri spojení všetkých tylových složiek v jeden tyl zväzku pri takejto organizačnej zmene nevýhod vážnejšieho rázu nenachádzam.

Na stupni zväzu (armády) bol by takýto tyl z jedného centra ťažko ovladateľný, avšak výhody, ktoré som uviedol vpredu, by sa aj u tylu zväzu plne prejavili.

Súčasná organizácia zväzkov a armád, ich ďalší rozvoj vyžadujú, aby organizačné rozpory dnes existujúce v tylu boli odstraňované a aby bola vytvorená organizácia tylu taká, aká bude v prípade vojny.

Ďalšie osamostatňovanie napr. zdravotníckej služby by prakticky znamenalo likvidáciu orgánov velenia tylu. Pri osamostatnení zdravotníckej služby by bolo možné službu zásobovania PHM podriadiť automobilnej službe, tejto tiež zveriť otázky prísunu materiálu. Potom by tvorila tyl len intendancia (proviantná a intendantná služba), ktorú by tiež bolo možné podriadiť priamo veliteľom. Takáto organizácia by vyžadovala mať koordinujúci orgán vo vševojskovom štábe. Okrem toho by to malo za následok decentralizáciu dopravných prostriedkov tylu, a tým i zväčšenie ich celko-

vého početného stavu. Takto roztrieštené dopravné prostriedky by neboli nikdy náležite využité a ani by nebolo možné v potrebnom rozsahu jednotlivo mat. složky dopravnými prostriedkami zabezpečiť. Podobná organizácia bola u nás v bývalej buržoaznej čsl. armáde a iste aj v Sovietskej armáde, no ak sa ukázalo v počiatočnom období Veľkej vlasteneckej vojny, bola príčinou neúspechov. Takýto vývoj v reorganizácii velenia tylu treba z tohto dôvodu zamietnuť.

Podriadenie náčelníkovi tylu všetkých tylových zložiek, tj. i materiálnych zložiek veliteľov druhov vojsk, by znamenalo vytvoriť veľký kolos ťažko ovladateľný a riadiace orgány tylu by museli byť všestrannými odborníkmi. Není vhodné, aby náčelníkovi tylu boli podriadené materiálne zložky chemického, ženíjného a spojovacieho vojska. Tieto zložky nechať v podriadenosti príslušných veliteľov druhov vojsk. Oddelenie delostreleckého vyzbrojovania rozdeliť na dve časti, z ktorých skupinu exploatacie a evidencie výzbroje ponechať v podriadenosti veliteľa delostrelectva, skupinu technického zabezpečenia, opráv a zásobovanie strelivom podriaďiť náčelníkovi tylu, nakoľko táto skupina by bola viazaná jednak na spojené dielne a zásobovanie strelivom vo väčšine operácií vyžaduje najviac dopravných prostriedkov.

Organizácia tylu odpovedajúca súčasnému stavu rozvoja armády, podmienkam vedenia boja a operácie by mala byť taká, v ktorej by bol náčelník tylu postavený na roveň náčelníka štábu a jemu by boli podriadené priamo tieto zložky:

1. proviantná služba,
2. intendantná služba,
3. služba zásobovania PHM,
4. automobilná a traktorová služba,
5. tanková technická služba,
6. zdravotnícka služba,
7. služba zásobovania strelivom,
8. služba vojenskej železničnej prepravy,
9. silničná služba,
10. finančná služba,
11. veterinárna služba,
12. ubytovacia služba.

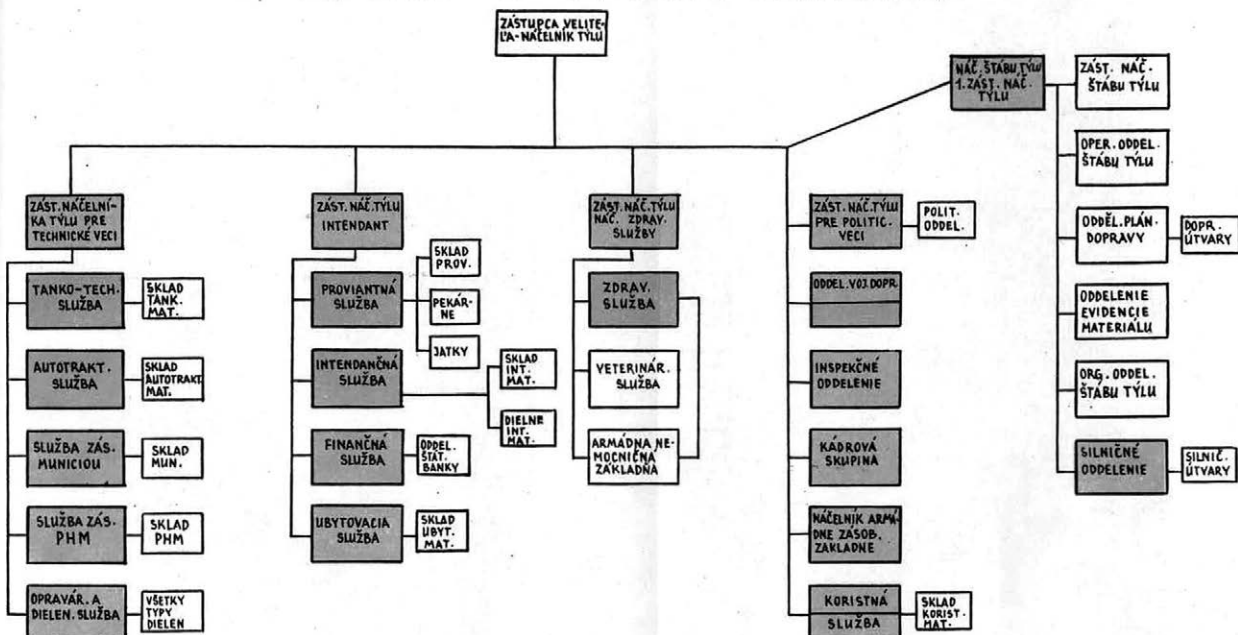
Okrem toho náčelníkovi tylu by boli podriadené:

1. štáb tylu,
2. politické oddelenie tylu,
3. kádrové orgány,
4. inšpekčné orgány,
5. koristná služba,
6. traja zástupcovia náčelníka tylu.

Návrh na takúto organizáciu je uvedený v prílohe.

Reorganizácia tylu je v dnešnej dobe veľmi nutná, lebo jeho organizácia, vybavenie a príprava nedostihli ani úroveň tylu Sovietskej armády z konca 2. svetovej vojny, pričom treba si uvedomiť, že vtedy vojská Sovietskej armády boli väčšinou hipomobilné a tyly od zväzkov vyššie automobilné a že aj tak tyl plnil úkol s krajným vypätím síl.

SCHEMA ORGANIZÁCIE TÝLU VŠEOJSKOVEJ ARMÁDY /NÁVRH/

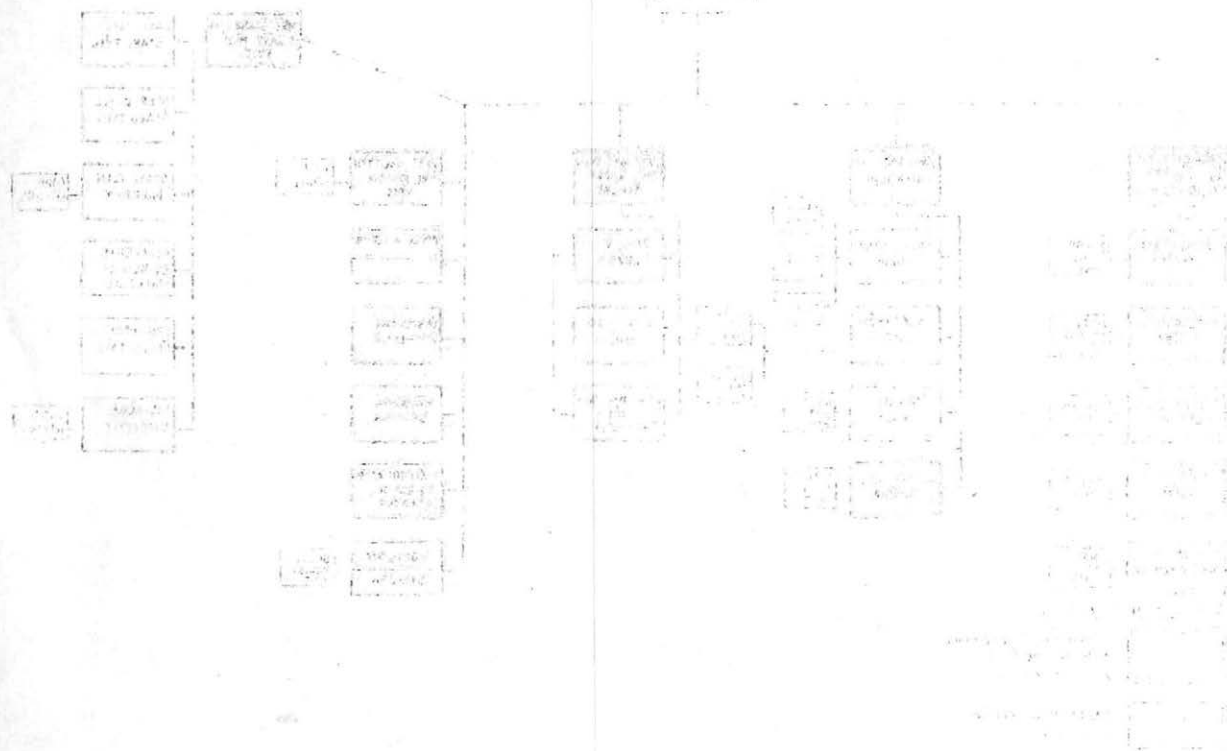
LEGENDA:

PODRIADENÍ, FUNKCIONÁRI
Priamo NAČ. TÝLU
/ CELKOM 40 /

SAMOSTATNÉ SLUŽBY
/ CELKOM 13 /

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1911

V súčasnej dobe, keď vojská sú plne motorizované, ráta sa s rýchlym tempom boja a operácie, po prípade s prevádzaním dvoch i viac armádnych operácií za sebou bez operačnej prestávky apod., dnešný stav organizácie tylu týmto podmienkam nevyhovuje. Celkove nebola docenená úloha tylu v súdobých podmienkach. Zanedbaná je organizačná štruktúra. Takmer nie je v tyle žiadnej mechanizácie prác v poľných podmienkach, nie je vyriešená pohyblivosť operačného tylu, ženičné zabezpečenie tylu, možnosť prísunu i väčšieho množstva materiálu vzduchom. Náčelník tylu v mnohých prípadoch je stavaný na roveň náčelníkom služieb, orgány organizačno-mobilizačnej správy a im podriadení funkcionári na nižších stupňoch pri reorganizovaní a snižovaní počtov okliešňujú tyl. Toto všetko je v rozpore s učením klasikov marxizmu-leninizmu o roli tylu v dobe vojny.

Z á v e r o m

Od vyriešenia samotnej organizácie tylu, od pôsobnosti náčelníka tylu a od podriadenosti jednotlivých služieb tylu závisí i ďalší jeho rozvoj. V súčasnej dobe je veľmi dôležité prestať s podceňovaním materiálno-technického a zdravotníckeho zabezpečenia vojsk. Autoritu si tyloví funkcionári vybudujú sami, keď bude správne zakotvená pôsobnosť a organizačná štruktúra tylu. Vytvorenie takéhoto centralizovaného velenia by aj v mieri usnadnilo riešenie otázok uložených armáde ÚV KSČ, najmä čo sa týka efektívnosti a hospodarenia so všetkými druhmi drahocenného materiálu, ktorým je naša armáda zásobovaná.